

İSLAM KÜLTÜRÜNE GÖRE AĞLAMAK

Giriş

İnsan niçin ağlamaktadır? Genellikle yanağın üzerine gözyaşlarının dökülmesiyle gerçekleşen bu durum, neden kaynaklanmaktadır?

Psikologlar, bu konu hakkında şimdiye kadar net bir görüş açıklayamamışlardır. Yalnızca şöyle söylemektedirler: Duygularımızı sözcüklerle anlatamadığımız ya da anlatmak istemediğimiz zaman iç dünyamızda bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu durum, gözyaşlarımızın kendi kendine akmasına neden olmaktadır.¹

Ancak deneylerden de elde edilen şey şudur: Ağlama ya da gülme yardımıyla etki altında kalınan hususu açıklamak; insan yapısının doğal belirtilerindendir. Nitekim bir kimse ağlamaz ya da gülmez ise; onun ruhsal durumunu, dengesiz ya da hasta olarak adlandırmak mümkündür. Bu bağlamda, hem ağlayan ve hem de gülen insanlar (üzüntülerini ve sıkıntılarını bu şekilde üzerlerinden atarak); yaşam içinde veya iş sahnesinde, beden ve ruh sağlığı açısından daha hareketli ve daha neşeli olmaktadır.

Bilimsel yönü olan ağlamanın ve gözyaşı dökmenin etkilerini, kesinlikle kendi yerinde incelemek gerekmektedir. Biz bu makalede; ağlama eyleminin verdiği mesajları, manevisel ödülleri, din önderlerinin bu konudaki davranışlarını, matem tutarak ağlamaya teşvik etmelerini, matem adabı ve matem felsefesi konularını incelemeye çalışacağız.

Ağlamanın Çeşitleri

Gözyaşlarının açıkladığı ağlama çeşitlerinin mesajlarını, dini ve edebi kaynaklardan yararlanarak aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

1-Çaresizlikten Dolayı Ağlamak

Bazı kişilerin ağlamaları çaresizlikten dolaydır. Böyle kişiler bilgisizlikten, saflıktan ve kararsızlıktan ötürü ağlamaktadırlar. Bazen de, bir kişinin zulüm etmesi ya da kötü bir olaydan dolayı zillet çukuruna düşmektedirler. Bu bağlamda kendilerini tehlikenin içinde görünce, varlıklarını ve çıkarlarını koruyabilmek için çareyi ağlamada aramaktadırlar.

¹ Arked Leokram, Be Men Begu Çera? C.3,S.69

2-Yalandan Dolayı Ağlamak

Hz. Yakup'un (a.) oğulları oyun ve eğlence bahanesiyle Hz. Yusuf'u (a.) çöle götürdükleri zaman, haset etmelerinden dolayı onu kuyuya atmışlardı. Babalarının yanına döndükleri zaman ise yalandan ağlayarak kanlı gömleğini göstermişlerdi.

Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler.²

Ancak onların ağlamaları, yalandan ağlama türünden idi.

3-Pişmanlıktan Dolayı Ağlamak

İmam Ali (a.) şöyle buyurmaktadır:

Kim, işlediği günahtan dolayı ağlarsa bağışlanır.³

İmam Sadık (a.) babalarından (a.), Meryem'in oğlu İsa'nın (a.) şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

Günahlarından dolayı ağlayan kişinin hali ne kadar güzeldir.⁴

4-Sevinçten Dolayı Ağlamak

Sevinç gözyaşları, insan ruhunun ve duygularının güzelliğini yansıtan göstergelerden biridir. Örnek olarak; yıllarca aradıktan sonra yavrusuna kavuşan anne ve uzunca bir ayrılıktan sonra sevgilisine kavuşan âşık... gibi.

İmam Ali (a.) şöyle buyurmaktadır: İSLAM KÜLTÜRÜNE GÖRE AĞLAMAK

Kim cennet arzusuyla ağlarsa, Allah onu oraya yerleştirir. Ve kıyamet gününün büyük korkusuna karşı, güven içinde olacağını yazar.⁵

İmam Ali (a.), kendilerinin haklılığı konusunda ağlayan müminleri övmektedir.⁶

Kur-anı kerim, işte bu tür müminlerin öyküsünü şöyle açıklamaktadır:

² Yusuf: 12

³ İrşad-ul Kulub: S.129

⁴ Bihar-ul Envar: C.14,S.320

⁵ İrşad-ul Kulub: S.128–129

⁶ İrşad-ul Kulub: S.128–129

Rasul'e indirileni dinledikleri zaman, tanıdıkları gerçekten dolayı gözlerinin yaşla dolup taşığını görürsün. Derler ki; "Rabbimiz, iman ettik, bizi şahitlerle birlikte yaz."⁷

Cafer Bin Ebi Talip Habeşistan'dan Medine'ye geri döndüğü zaman peygamber efendimiz (s.a.a.) onu karşılamaya gitmişti.

Onu görünce sevinçten ağladı.⁸

5-Acıma Duygusundan Dolayı Ağlamak

İnsanın göğüs kafesinde bulundurduğu şey taş değil, kalptir. Duygulu olaylar, örneğin; yetim bir çocuğun gözyaşları, çok ağır bir hasta, fakir zavallı yaşlı bir adam ya da bunlara benzer olaylar karşısında yer alan bir kalp ise etkilenererek ağlar.

Allah Rasulü'nün (s.a.a.) Ağlaması

Peygamber efendimiz (s.a.a.) hicretin sekizinci yılında oğlu İbrahim'i kayıp etti. Onu, Baki mezarlığında toprağa verdi. Peygamberimiz (s.a.a.) kaybettiği yavrusu için gözyaşları mübarek sakalını ıslatacak kadar şiddetli bir şekilde ağlamıştır. Sahabe peygamberimize (s.a.a.) şöyle dedi:

Ey Allah Rasulü! Sen, başkalarına ağlamayı yasaklıyordun. Şimdi de kendin mi ağlıyorsun?

Peygamberimiz (s.a.a.) şöyle buyurdu:

Bu, öfke ve hoşnutsuzluk ağlaması değildir. Bu, rahmet ve acıma ağlamasıdır. Kim acımaz ve rahmet etmez ise, ona da acınmaz ve rahmet edilmez.⁹

Başka bir rivayette de şöyle nakledilmiştir:

Peygamberimiz (s.a.a.), kucağında son anlarını yaşayan çocuğa (İbrahim) şöyle buyurdu:

Oğlum! Senin için çok üzülüyoruz. Gözler ağlıyor. Kalp yanıyor. Ancak biz, Allah'ın razı olmadığı bir şeyi söylemeyiz.¹⁰

6-Üzüntüden Dolayı Ağlamak

Üzüntü ve kederden dolayı ağlamak da, insan doğasında bulunan ağlama türlerinden biridir. Kur-anı kerim, peygamber efendimizin (s.a.a.) mali yetersizlikten dolayı savaş cephesine göndermediği mücahit müminlerin öyküsünü, şöyle açıklamaktadır:

⁷ Maide: 83

⁸ Bihar-ul Envar: C.21,S.24

⁹ Bihar-ul Envar: C.22,S.151 ve Uyun-i Ahbar: C.2,S.11

¹⁰ Sahih-i Buhar-i: C.1,S.148 ve Bihar-ul Envar: C.82,S.90

“Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum.” deyince harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözlerinden yaş akarak dönen kimselerin aleyhine de (yol yoktur, Onlar da kınanmazlar).¹¹

7-Ayrılıktan Dolayı Ağlamak

Gözyaşı dökmenin bir başka türü de; dosttan ayrı olunduğu, sevgi duyulan şeyden uzak bulunduğu veya âşık olunan kimseyi görmekten yoksun kalındığı için gerçekleşen ayrılık ağlamasıdır.

Bu tür ağlama çeşidi için, İmam Hüseyin (a.) ve Kerbela şehitlerine yapılan matemlerde ve okunan mersiyelede birçok ölçütler bulunmaktadır. Çünkü imam Hüseyin’e (a.) hitap ederek şöyle söylemekteyiz:

Keşke seninle birlikte olsaydım.(Sana yardım etseydim, savaşsaydım, şehit olsaydım.) Sonra büyük mutluluğa ben de ulaşsaydım.¹²

Ağlama ve Matem Tutmanın Tarihçesi

Sevilen kimseyi kayıp etmek ya da ondan ayrılmaktan dolayı ağlamak ve matem tutmak, insanlık tarihinin başlangıcına dayanmaktadır. Ancak imam Sadık’ın (a.) açıklamasına göre en çok ağlayan beş kişi şunlardır:

Hz. Âdem (a.), Hz. Yakup (a.), Hz. Yusuf (a.), Hz. Fatıma (s.), Hz. Zeynel Abidin (a.).¹³

1-Hz. İbrahim (a.), eşi Hacer’i ve oğlu İsmail’i kupkuru susuz bir yer olan Mekke’de bıraktığı ve onlardan ayrılacağı zaman çok ağlamıştı.¹⁴

2-İmam Sadık’ın (a.) açıklamasına göre; Hz. Yakup (a.) oğlu Yusuf’tan ayrı kaldığı için gözleri kör oluncaya kadar ağlamıştı. Nitekim Kur-anı kerim de bu konuya şöyle değinmiştir.

Ve yüzünü onlardan çevirdi de: “Ey Yusuf üzerindeki tasam” dedi ve tasadan gözleri ağardı. Yutkunuyordu. Dediler ki: “Vallahi sen, Yusuf’u ana ana hastalanacaksın yahut helak olacaksın.”¹⁵

¹¹ Tövbe:92

¹² Masat-ul Hüseyin: S.121 ve Vesail-uş Şia: C.10,S.393

¹³ İrşad-ul Kulub: S.126 ve Bihar-ul Envar: C.12,S.264 ve 311

¹⁴ Bihar-ul Envar: C.12,S.114

¹⁵ Yusuf: 84–85

3-Hz. Yakup'un (a.) oğlu Yusuf (a.), Mısır kralının eşinin komplosundan dolayı iki yol ağzında kalmıştı. Ya çok çirkin bir iş yapacaktı ya da genç yaşta zindana atılacaktı. Yusuf (a.) zindana atılmayı tercih etti.¹⁶ Yusuf (a.) zindanda babasından ayrı olduğu için çok ağlıyordu. İmam Sadık (a.) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

Onun ağlamalarından dolayı öteki mahkûmlar rahatsız oldular. Ona, kendilerinin iki vakitten birinde dinlenebilmeleri için yalnızca gece yahut gündüz ağlamasını önerdiler. Yusuf da bu öneriyi kabul ederek uyguladı.¹⁷

4-Yahya (a.), Allah korkusundan ve ilahi dergâha yakın olma arzusundan dolayı çok ağlayan bir peygamber idi.

5-Dördüncü imamımız Zeynel Abidin (a.) de çok ağlayan kişilerden idi. O, imam Hüseyin'in (a.), çocuklarının ve vefalı dostlarının başlarına gelen korkunç Kerbela faciasından sonra, uzun süreli ve dokunaklı bir şekilde ağlamaya başlamıştı.

İmam Sadık (a.) şöyle buyurmaktadır:

Ali Bin Hüseyin (İmam Zeynel Abidin) (a.) yirmi yıl ağlamıştır. Kendisi için hazırlanan her yemek başında (yemeği görür görmez) kesinlikle ağlardı.

Nihayet bir gün İmam Zeynel Abidin'in (a.) kölesi ona şöyle dedi:

Ey Allah Rasulü'nün oğlu! Canım size feda olsun. Böyle devam ederseniz hastalanıp öleceğinizden korkuyorum.

İmam Zeynel Abidin (a.) şöyle buyurdu:

Ben, bu ağır üzüntümü ve kederimi Allah'a şikâyet ediyorum. Benim bildiğim şeyi siz bilmiyorsunuz. Ben, Fatma'nın (s.) çocuklarının öldürüldüğü yeri hatırlayınca üzüntüden ölecekmiş gibi oluyorum. Sonra gözlerimden yaşlar boşalmaya başlıyor... (Çok ağlayan) Yakup yalnızca bir çocuk kayıp etmişti. Ancak ben, babamın ve ailemin başlarının yanımda kesildiklerini gördüm.¹⁸

Ağlamaya Teşvik

Ayrılan kişi ya da ölen kimse için ağlamak; bir tür bireysel ve toplumsal geleneği yerine getirmek olarak hesaplanmaktadır. Bu bağlamda peygamber efendimiz (s.a.a.) şöyle buyurmaktadır:

Kendisine ağlayanı olmayan ölü, saygı duyulmaktan da uzaktır.¹⁹

İbni Hişam şöyle nakletmektedir:

¹⁶ Bihar-ul Envar: C.46,S.109

¹⁷ Mekarim-ul Ahlak: S.317 ve Bihar-ul Envar: C.90,S.336

¹⁸ Mekarim-ul Ahlak: S.316 ve Bihar-ul Envar: C.12,S.264 ve Bihar-ul Envar: C.46,S.110

¹⁹ Masat-ul Hüseyin: S.118

Abdulmuttalip ölüm döşeğine düşünce ve öleceğini anlayınca altı kız çocuğunu yanına çağırdı. Onlara şöyle dedi: Benim için ağlayın. Ölmeden önce sizin sesinizi duymak istiyorum. Kızları, ağlamaya başlayarak her biri onun için şiirler söylediler.²⁰

Hz. Hamza İçin Ağlamak

Evet, Peygamber efendimiz (s.a.a.) Uhut savaşında amcası Hamza'nın bedenini kanlar içinde cansız görünce insanî acıma duygularından dolayı ağlamaya başlamıştır.²¹ Peygamberimiz (s.a.a.) Medine'ye girince "Beni Eşhel" ve Beni Zafer" kabilelerinin evlerinden ağlama seslerinin yükseldiğini görür. Peygamberimiz (s.a.a.) de Hamza'nın ağlayanı olmamasından dolayı rahatsız olarak ağlamaya başlar ve sonra şöyle buyurur:

Bu gün yalnızca Hamza'nın ağlayanı yoktur.²²

Cafer Bin Tayyar İçin Ağlamak

Aynı şekilde, Peygamber efendimiz (s.a.a.), Caferi Tayyar olarak meşhur olan Cafer Bin Ebi Talip'in hicretin sekizinci yılında Cemadiyel Evvel ayında, Rumlarla yapılan Mute savaşında şehit olduğunu duyunca onun evine gitmiştir.²³ Caferi Tayyar'ın acılı eşi Esme Binti Umeys'e başsağlığı dilemiştir. Oradan çıktıktan sonra Fatma'nın (s.) evine gitmiştir. Onun (s.) da ağladığını görünce şöyle buyurmuştur:

Ağlayanlar, Cafer gibi bir kimse için ağlamalıdır.²⁴

Ağlanılmaya Layık Olmak

Musa'nın (a.) kavminden isyan etmeyi tercih eden bir grup, ilahi hidayet ışığı altında imana ve barışa adım atmamışlardır. Evet, geçici bir süre için maddesel yaşam içinde refaha ulaşmışlardır. Ancak sapıklıklarından ve isyanlarından dolayı bağlarını, bahçelerini, ekinlerini, güzel evlerini ve saraylarını geride bırakmışlardır. Musa'nın (a.) bedduası nedeniyle denizde boğulmuşlardır. Kur-anı kerim bu konuda şöyle buyurmaktadır:

Onlara gök ve yer ağlamadı. Ve fırsat da verilmedi.²⁵

²⁰ Es-Siret-un Nebeviye: C.1,S.178–179

²¹ El-İstiab: C.1,S.275

²² El-İstiab: C.1,S.275

²³ Tarih-i Peygamber-i İslam: S.532

²⁴ Bihar-ul Envar: C.22,S.276 ve Esed-ul Gabe: C.2,S.289 ve El-İstiab: C.1,S.221

²⁵ Duhan: 29

Sonuç olarak bu grup, manevisel makamlarını ve değerlerini yitirmişlerdi. Bundan dolayı onların ölümünden sonra gök ve yer ağlamamıştır. Bir tefsirin görüşüne göre ise; gök halkı ve yer halkı onlar için ağlamamıştır. Çünkü kişiler, layık olanlar için ağlarlar. Dolayısıyla onlar için hiçbir kimsenin ağlamaması, bir tür liyakatsizlik ve hakarettir. Zaten onlar da bu nedenle eleştirilmişlerdir.

Bu bağlamda, başkalarının ağlamasına layık olmak için yapılması gerekenlere kısaca değinmemizin nedeni şudur; İnsan kendisini, insanlara hizmet etmeye ve hayır yapmaya adayacak bir şekilde yetiştirmelidir. Bu anlamda, onun yokluğu ister istemez başkaları için endişe verici ve ağlama nedeni olacaktır.

İmam Bakır (a.) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

Müminlerin Emiri Ali (a.) ölmeden kısa bir süre önce Hasan'ı, Hüseyin'i, Muhammet Hanefiye'yi ve öteki küçük çocuklarını yanına topladı. Onlara vasiyet etti. Sonra şöyle buyurdu: Çocuklarım! İnsanlara, onlardan ayrıldığınız zaman sizi görmek isteyecekleri ve öldüğünüz zaman sizin için ağlayacakları bir şekilde davranın.²⁶

Kalp İnceliği ve Gözyaşı

Yukarıda da değindiğimiz gibi; yürek parçalayan olaylar karşısında değişmeyen ve gözyaşı dökmeyen bir kimse hakikatlerden ve güzelliklerden de lezzet alamaz. Hak arzusuyla gözyaşı dökmedikçe yüce bir ruha sahip olamaz.

Hız. Ali (a.) şöyle buyurmaktadır:

Gözlerin ağlaması ve kalplerin korkması, yüce Allah'ın rahmetinden dolayıdır.²⁷

Aynı şekilde gözyaşı dökmemek ve Allah korkusundan dolayı ağlamamak da, katı kalplilik ve mutsuzluk olarak tanıtılmıştır.

Peygamber efendimiz (s.a.a.) şöyle buyurmaktadır:

Katı kalplilik ve gözyaşı dökmemek, mutsuzluğun alametlerindendir.²⁸

Şehitlerin Efendisi İmam Hüseyin (a.) Hakkında Ağlamak

Peygamberimizin (s.a.a.) torunu ve Fatma'nın (s.) oğlu İmam Hüseyin'e (a.) ilahi hüccet olduğu için ağlamak ve matem tutmak hakkında birçok konu açıklanmıştır. Şimdi İmam Hüseyin (a.) için yapılan yas törenleri ve matemler hususunu (şahadetten önce, şahadetten sonra ve öteki varlıkların ağlaması) başlıkları altında üç kısımda inceleyeceğiz:

²⁶ Bihar-ul Envar: C.42,S.247 ve C.71,S.167 ve Nehcul Belağa: Feyz, Hikmet 9, S.1092 Ba İhtilaf

²⁷ Bihar-ul Envar: C.90,S.330 ve 336

²⁸ Bihar-ul Envar: C.90,S.330 ve 336

A-Şahadetten Önce

Nakledilen birçok rivayete göre; İmam Hüseyin (a.) dünyaya gelince, Cebrail (a.) peygamberimize nazil olarak Hüseyin'in (a.) şehit olacağını bildirmiştir. Bundan dolayı peygamberimiz (s.a.a.), babası Ali (a.) ve annesi Fatma (s.) onun şahadeti için dünyaya geldiği ilk gün ağlamışlardır. Şimdi birkaç örnek açıklamak istiyoruz:

1-Peygamberimizin Ağlaması

Peygamberimizin (s.a.a.) eşi Aişe şöyle nakletmiştir:

Allah Rasulü (s.a.a.) kendisine vahiy nazil olan evde idi. Bana içeriye hiçbir kimsenin girmemesini emretti. Çocuk yaşta olan Hüseyin içeri girdi. Allah Rasulü'nün (s.a.a.) yanına gitti. Cebrail (a.) peygamberimize (s.a.a.) şöyle söylemişti: Bu çocuğu, senin ümmetinden olan kişiler Irak bölgesinde öldürmedikçe zaman bitmeyecek. Sonra Allah Rasulü (s.a.a.) ağladı. Ancak Cebrail (a.) şunları ekledi:

Ağlama, Allah yakında onlardan, siz Ehli-Beyt'ten olan Kaim (Mehdi) vesilesiyle intikam alacaktır.²⁹

İmam Bakır (a.) şöyle buyurmaktadır:

Allah Rasulü (s.a.a.), Hüseyin (a.) kendisinin yanına geldiği zaman onu kucaklayarak öper ve ağladı. Sonra şöyle buyurdu: Yavrum! Ben, sana vurulacak olan kılıçların yerlerini öpüyorum.³⁰

2-Ali'nin (a.) Ağlaması

İbni Abbas şöyle söylemektedir:

Ben, Sıffin savaşına giderken Ali (a.) ile birlikte idim. Ninova (Kerbela)'dan geçerken Ali (a.) çok ağladı. Ağlaması, gözyaşları sakalını ıslatacak kadar uzun sürdü. Biz de, Ali'nin (a.) sesinden dolayı ağlamaya başladık. Sonra Ali (a.) şunları ekledi:

Vay! Vay! Ben, Ebu Süfyan'ın soyuna ne yaptım? Bu bölgede ben ve Fatma'nın (s.) çocuklarından olan on yedi kişi şehit olacaktır. Ve toprağa verilecektir.³¹

²⁹ Bihar-ul Envar: C.36,S.349

³⁰ Kamil-uz Ziyarat: S.63 ve Bihar-ul Envar: C.44,S.251

³¹ Bihar-ul Envar: C.44,S.253

B-Şahadetten Sonra

İmam Hüseyin'in (a.) şahadetinden sonra masum imamlar (a.) tarafından yapılan yas törenlerinin ve ağlamanın çok geniş bir öyküsü bulunmaktadır. Ancak bu makalede fırsatımız kısıtlı olduğu için sadece bir örneği özet olarak aktaracağız:

1-İmam Zeynel Abidin'in (a.) Ağlaması

Kerbela'da İmam Hüseyin'e (a.) dokunan musibetleri gören ve yirmi üç yaşında olan dördüncü İmam, bu korkunç olaydan sonra hayatta olduğu sürece (yaklaşık otuz dört yıl) her zaman babası ve ailesi için ağlardı. Ve matem tutardı.

İbni Şehr Aşub şöyle yazmaktadır:

İmam Zeynel Abidin (a.) su içmek için eline bardak aldığı zaman ağlardı. Nitekim gözyaşlarının çokluğuyla kırmızılaşan gözlerinden dolayı, bardak da kırmızılaşırdı. İnsanlar, onu teselli etmek istedikleri zaman ise, onlara şöyle buyururdu:

Nasıl ağlamayayım? Çünkü yırtıcı kuşlara ve vahşi hayvanlara serbest olan su, babama yasak edilmişti.³²

2-İmam Bakır'ın (a.) Yas Tutması

Alkame Bin Muhammet Hazremi şöyle rivayet etmektedir:

İmam Bakır (a.), Hüseyin Bin Ali (a.) için matem tutar ve ağlardı. Evinde olan kişilere de (takiye çerçevesi içinde) ağlamalarını emrederdi. Böylece İmam'ın evinde yas töreni düzenlenmiş olurdu. Onlar da, İmam Hüseyin'e (a.) dokunan musibetten dolayı birbirlerine başsağlığı dilerlerdi.³³

3-İmam Sadık'ın (a.) Yas Tutması

Abdullah Bin Senan şöyle söylemektedir:

Bir Aşura günü, İmam Sadık'ın (a.) yanına gittim. İmamı rengi atmış, çok üzgün ve gözyaşları gözünden inci taneleri gibi dökülür bir halde gördüm. Bunun nedenini sordum. İmam şöyle buyurdu:

Yoksa ceddimiz İmam Hüseyin'in (a.) böyle bir günde şehit olduğunu bilmiyor musun?³⁴

³² Menakıb: C.3,S.303 ve Bihar-ul Envar: C.46, S.109

³³ Vesail-uş Şia: C.10,S.398

³⁴ Sefinet-ul Bihar: C.2,S.196 (Maddei Aşer) ve Bihar-ul Envar: C.98,S.309

İmam Sadık (a.) “Ebu Harun Mekfuf’a mersiye okumasını emreder. Mersiye okuyunca İmamın şiddetli bir şekilde ağladığını görür. Sonra İmamın ağlama seslerinden dolayı perde arkasında olan kadınlar da ağlayarak seslerini yükseltmeye başlarlar. Bir süre sonra İmam (a.) şöyle buyurur:

Kim, Hüseyin (a.) hakkında bir şiir (mersiye) okur, kendisi ağlar ve on kişiyi de ağlatırsa cennet ona farz olur.³⁵

4-İmam Musa Kazım’ın (a.) Ağlaması

İmam Rıza (a.) şöyle buyurmaktadır:

Babam İmam Musa Kazım (a.) Muharrem ayı geldiği zaman sürekli üzgün olurdu. Aşura geçinceye kadar asla gülmezdi. Aşura günü de, onun ağlama ve yas günüydü. O, şöyle buyururdu:

Bu gün, Hüseyin’in (a.) öldürüldüğü gündür.³⁶

5-İmam Rıza’nın (a.) Matem Tutması

İmam Rıza (a.) şöyle buyurmaktadır:

Muharrem ayı cahiliyet döneminde saygı duyulan bir aydı. İnsanlar bu ay içinde savaşmaktan kaçınırlardı. Ancak düşmanlar aynı ay içinde bizim kanımızı döktüler. Saygınlığımızı ayaklar altına alıp çiğnediler. Kadınlarımızı ve yakınlarımızı esir aldılar. Çadırlarımızı yaktılar. Mallarımızı yağmaladılar. Peygamberin (s.a.a.) bizim hakkımızda yapmış olduğu öğüte hürmet göstermediler.

Hüseyin’in (a.) günü (aşura günü) göz kapaklarımızı yaraladı. Gözyaşlarımızı döktü... Ağlayanlar, Hüseyin (a.) gibi bir kimseye ağlamalıdır. Çünkü ona ağlamak büyük günahları yok eder.³⁷

6-İmam Mehdi’nin (a.) Ağlaması

Allame Meclisi’nin, Ziyaret-i Aşura-i Hazret-i Seyyid-uş Şüheda başlığı ile zikrettiği ve Muhaddis Kummi’nin aynı ziyaret duasını Ziyaret-i Nahiye-i Mukaddese adıyla rivayet ettiği bir nakil içinde, yas tutma konusunda birçok konu bulabilmekteyiz.

Allame Meclisi bu ziyaret duasını, Şeyh Muhammet Bin Cafer Bin Ali Meşhedî Hairî’nin kitabı El-Mezar-ul Kebir’den nakletmiştir.

³⁵ Kamil-uz Ziyarat: S.104

³⁶ Vesail-uş Şia: C.10,S.394

³⁷ Bihar-ul Envar: C.44,S.284

Allame Hacı Ağa Bozork Tahran-i ve Muhaddis Nuri hicri altıncı yüz yılda yazılmış olan adı geçen kitabı ve on beş güvenilir rivayetçiyi muteber olarak nakletmişlerdir.³⁸

Adı geçen kitapların yapmış olduğu rivayete göre; İmam Mehdi (a.), İmam Hüseyin'e (a.) hitap ederek şöyle söylemektedir:

Ey aziz ceddin! Günler beni ertelemiştir. Sana yardım etmeye koşmadım. Düşmanlarınla savaşımadım. Ancak sabah akşam senin için ağlamaktayım. Sana olan hasretimden dolayı, senin için gözyaşı yerine kan ağlamaktayım.

C-Öteki Varlıkların Ağlaması

1-Meleklerin Ağlaması

Hicri dördüncü yüz yılın büyük hadisçisi ve fakihi Cafer Bin Muhammet Bin Kavleviye "Buka-ul Melaike Ala Hüseyin Bin Ali-Meleklerin Hüseyin Bin Ali'ye Ağlamaları" adı altında bir bab açarak güvenilir rivayetçilerden yirmi rivayet nakletmiştir. Bunlardan birinde İmam Sadık (a.) şöyle buyurmaktadır:

Niçin İmam Hüseyin'in (a.) kabrini ziyaret etmeye gitmiyorsunuz? Kuşkusuz dört bir melek kıyamet gününe kadar onun kabrinin başında ağlayacaktır.³⁹

2-Güneşin Ağlaması

Cafer Bin Muhammet Bin Kavleviye şöyle nakletmiştir:

İmam Sadık (a.) Zürrare'ye hitap ederek İmam Hüseyin'in (a.) şahadeti konusunda şöyle buyurmuştur:

Güneş, tutularak ve kırmızılaşarak kırk sabah ağlamıştır...⁴⁰

3-Gökyüzünün ve Yeryüzünün Ağlaması

İmam Musa Kazım (a.) şöyle buyurmaktadır:

Mümin öldüğü zaman melekler ve yeryüzü ona ağlarlar.⁴¹

İmam Sadık (a.) şöyle buyurmaktadır:

³⁸ Ez-Zeriat-u İla Tesanif-iş Şia: C.20,S.324 ve Mustedrek-ul Vesail: C.3,S.368

³⁹ Kamil-uz Ziyarat: S.83

⁴⁰ Kamil-uz Ziyarat: S.81

⁴¹ Usul-i Kâfi: C.1,S.38 ve Tefsiri Nur-us Segaleyn: C.4,S.629

Yeryüzü, gurbette ölen bütün müminlere ağlar.

Peygamber efendimiz (a.) şöyle buyurmaktadır:

Lut peygamberin (a.) kavmi kadınları bırakıp erkeklere gidince; yeryüzü rabbine (şikâyetle bulunup) şiddetle ağladı. Nihayet gözyaşları gökyüzüne ulaştı. Gökyüzü de şiddetle ağladı. Nihayet gözyaşları arşa ulaştı. Yüce Allah, gökyüzüne “Onları taş yağmuruna tut.” diye emretti. Yeryüzüne de “Onları yut, yok et.” diye emretti.⁴²

Sonuç olarak, gökyüzünün ve yeryüzünün kendileri için ağladığı beş konu da; insani bir facia, ilahi yasaya karşı gelme, yaratılış düzenine ve insan fitratına cesurca karşı gelmedir.

4-Her şeyin Ağlaması

Kur-anı kerim birkaç ayetle; her şeyin hatta cansız varlıkların bile yüce Allah’ı tesbih ettiğini vurgulayarak etkilenme konusunun yalnızca canlılar dünyasını değil, cansızlar dünyasını da kapsadığını bildirmektedir.

Eğer zikredeceğimiz ayetlere biraz dikkat edersek konunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

İsra suresinin 44. ayetinde birkaç vurgu ile birlikte bütün varlıkların Allah’ı tesbih ettiği açıklanmaktadır:

Yedi gök, yeryüzü ve bunların içinde olan her şey, Onu övgü ile tesbih ederler. Onu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ama siz onların tesbihlerini anlamazsınız. O âlimdir, halimdir.⁴³

Bu konuya, örneğin; Haşır/24, Cuma/1, Teğabün/1 gibi ayetlerde de değinilmiştir.

Kur-anı kerimin, bütün varlıkların tesbihi konusundaki açıklamasını göz önünde bulundurarak; “Her şey, İmam Hüseyin (a.) için üzülür ve kederlenir.” konusunu da düşünmek, o kadar uzak bir olasılık olmayacaktır. Çünkü takdis ve tesbihi anlayamamak onun var olmadığı anlamına gelmemektedir.

Cafer Bin Muhammet Bin Kavleviye Kummi “**Buka-u Cemi Ma Halaka Allah-u Ala Hüseyin Bin Ali (a.)—Allah’ın Yarattığı Şeylerin Hepsinin İmam Hüseyin’e Ağlaması**” başlığı altında yedi rivayet nakletmiştir. Bu rivayetlerden birinde İmam Bakır (a.) şöyle buyurmaktadır:

İnsanlar, cinler, kuşlar ve vahşi hayvanlar Hüseyin Bin Ali’ye (a.) ağlamışlar ve gözyaşı dökmüşlerdir.⁴⁴

Başka bir rivayette de İmam Ali (a.) şöyle buyurmaktadır:

⁴² Sevab-ul Amal: S.314 ve Bihar-ul Envar: C.12,S.162

⁴³ İsra: 44

⁴⁴ Kamil-uz Ziyarat: S.79–80

Anam babam, Kufe yakınlarında şehit olacak olan Hüseyin'e feda olsun. Allah'a yemin ederim ki; vahşi hayvanların, onun kabrine çekik boyunlarıyla matem içinde sabah akşam ağladıklarını ve inlediklerini görüyorum. Vahşi hayvanlar böyle iseler; sakın siz merhametsizlik etmeyin.⁴⁵

Çevirmen: Mahmut ACAR

⁴⁵ Kamil-uz Ziyarat: S.79-80